

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

Циклова комісія гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
навчальної роботи
Вікторія СОВА
2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Безпека життєдіяльності»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань

D Бізнес, адміністрування і право

(шифр і назва галузі знань)

освітньо-професійна
програма

**Облік і оподаткування
Фінанси, банківська справа та страхування**

(назва освітньої програми)

спеціальність

**D1 Облік і оподаткування
D2 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок**

відділення

Економічне

(назва відділення)

2025 рік

Робоча програма «Безпека життєдіяльності»
(назва навчальної дисципліни)

для студентів
за галуззю знань D Бізнес, адміністрування і право
спеціальностей D1 Облік і оподаткування
D2 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньо-професійни
х програм Облік і оподаткування
Фінанси, банківська справа та страхування

«29» серпня 2025 року, - 12 с.

Розробники: Ірина ЛАПЧЕНКО, викладач вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні комісії гуманітарних дисциплін

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Голова циклової комісії гуманітарних дисциплін

_____ М. Ірклієвська

Схвалено методичною радою коледжу
Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Голова _____ Д. Костюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова
Модулів – 2	Спеціальності: 071 Облік і оподаткування 072 Фінанси, банківська справа та страхування Освітньо-професійні програми: Облік і оподаткування Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		1-й
		Семестр:
		2-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції:
		22 год.
		Практичні, семінарські:
		22 год.
		Лабораторні:
		-
		Самостійна робота:
46 год.		
		Вид контролю:
		Диференційований залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми здобуття освіти – 44/46

2. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Безпеки життєдіяльності» полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Перелік компетентностей студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни «Безпека життєдіяльності»:

ОПШ «Облік і оподаткування»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 3. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами законодавства.

3. Передумови вивчення навчальної дисципліни

Дана навчальна дисципліна базується на раніше здобутих результатах навчання таких навчальних дисциплін, як «Історія: Україна і світ», «Природничі науки», «Правознавство», «Інформатика і комп'ютерна техніка».

4. Очікувані результати навчання

ОПП «Облік і оподаткування»:

Результати навчання (РН):

РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

РН 16. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 18. Дотримуватися безпеки життєдіяльності та вживати заходів щодо збереження навколишнього середовища.

ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»:

Результати навчання (РН):

РН 2. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 18. Уміння оцінювати відповідність стану організації охорони праці на підприємстві чинному законодавству і нормативним актам.

5. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань студентів наведено в додатку до робочої програми навчальної дисципліни.

6. Засоби оцінювання

Контрольні заходи включають поточний, модульний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять та у процесі здійснення самостійної роботи у таких формах: експрес-опитування, тести, задачі, вирішення ситуаційних завдань, студентські презентації, робота в Інтернет тощо.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

7. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Принципи забезпечення життєдіяльності людини

Тема 1. Теоретичні положення безпеки життєдіяльності, їх філософська основа.

Життєдіяльність як фізіологічно-структурне поняття, її суть, взаємозв'язки та взаємозалежності. Об'єкт та предмет безпеки життєдіяльності (БЖД). Основні завдання науки про безпеку людини, історія її розвитку. Місце безпеки життєдіяльності в системі наук. Дуалістична природа людини: природне і соціальне середовище її існування. Місце людини в біосфері. Людство епохи ноосфери та його основні завдання. Взаємозв'язок життєдіяльності з навколишнім середовищем в системі "людина – середовище – діяльність".

Етапи взаємовідносин людини з природою. Деструктивний шлях розвитку цивілізації. Феномен людини та основні тлумачення її походження. Роль природно – історичного середовища і спадковості у формуванні та розвитку людини.

Тема 2. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів. Загальна оцінка та характеристика небезпек. Класифікація небезпек. Характеристика небезпечних та шкідливих факторів. Ризик як оцінка небезпек.

Тема 3. Безпека в системі «людина – навколишнє середовище». Поняття «здоров'я людини». Фактори ризику формування здоров'я людини. Здоров'я та його складові. Здоровий спосіб життя. Навколишнє середовище, якість умов життя, джерела небезпек в системі «людина – навколишнє середовище». Людський фактор (ЛФ) та напрямки проявів небезпек, що виникають через людський фактор.

Тема 4. Поняття про адаптацію та акліматизацію людини. Механізми адаптації. Специфічні та неспецифічні адаптації. Адаптації і спадковість. Вроджені аномалії. Генетична адаптація, генетичні маніпуляції, генна інженерія і біотехнологія. Роль генотипних і фенотипних особливостей в розповсюдженні патологій.

Модуль 2. Безпека населення і територій

Тема 5. Природні небезпеки та їх вплив на здоров'я людини. Вплив природного середовища на людину. Космос, геліо- та геофізичні фактори. Кліматичні й метеорологічні фактори. Едафічні й гідрологічні фактори. Космічні і земні ритми. Біоритми та їх класифікація. Десинхроноз як патологічний стан при порушенні біоритмів організму людини.

Тема 6. Техногенний вплив на біосферу. Основні типи забруднення навколишнього середовища. Техногенний вплив на атмосферу. Техногенний вплив на гідросферу. Техногенний вплив на літосферу. Зміни ландшафтів. Нормативи забруднень. Міграція ксенобіотиків. Закон концентрування ксенобіотиків.

Тема 7. Соціальні та соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Конфлікти, їх види та спосіб розв'язання. Тероризм, терористичні акти. Фізична залежність від алкоголю, наркотиків, тютюну та їх наслідки в суспільстві. Соціальні та психологічні фактори ризику. Психофізіологічна основа забезпечення безпеки людини.

Тема 8. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС. Засади БЖД в Конституції України. Державні органи управління в галузі БЖД. Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я. Органи нагляду за охороною здоров'я. Державна система моніторингу та прогнозування НС. Загальна модель забезпечення безпеки життєдіяльності. Принципи надання першої медичної допомоги.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		с	п	с.р.
Модуль 1. Принципи забезпечення життєдіяльності людини				

Тема 1. Теоретичні положення безпеки життєдіяльності, їх філософська основа.	13	4	2		7
Тема 2. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів.	7	2	2		3
Тема 3. Безпека в системі «людина – навколишнє середовище».	11	4	2		5
Тема 4. Поняття про адаптацію та акліматизацію людини.	13	2	2		9
Модульна контрольна робота №1	1		1		
Разом за модулем 1	45	12	9		24
Модуль 2. Безпека населення і територій					
Тема 5. Природні небезпеки та їх вплив на здоров'я людини.	9	2	2		5
Тема 6. Техногенний вплив на біосферу.	11	2	4		5
Тема 7. Соціальні та соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.	10	4	2		4
Тема 8. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.	14	2	4		8
Модульна контрольна робота №2	1		1		
Разом за модулем 2	45	10	13		22
Усього годин	90	22	22		46

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми і зміст семінарських занять	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні положення безпеки життєдіяльності, їх філософська основа. Наукові основи безпеки життєдіяльності.	2
2	Тема 2. Безпека в системі «людина – навколишнє середовище».	2
3	Тема 3. Адаптація	2
4	Тема 4. Методи самооцінки деяких фізичних станів людини	2
5	Модульна контрольна робота 1	1
6	Тема 5. Природні небезпеки та їх вплив на здоров'я людини. Вивчення добової ритмічності та ритмів працездатності у людей шляхом психологічного тестування.	2
7	Тема 6. Техногенний вплив на біосферу.	4
8	Тема 7 Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.	2
9	Тема 8. Правила поведінки населення при проведенні ізоляційно-обмежувальних заходів.	4
10	Модульна контрольна робота 2	1
	Разом	22

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми і зміст практичних занять	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми і зміст лабораторних занять	Кількість годин
1.	Не передбачено навчальним планом	

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми і зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні положення безпеки життєдіяльності, їх філософська основа. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.	7
2	Тема 2. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів. Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпеки. Види, рівні, категорії ризику. Види ризику за ступенем прийнятності.	3
3	Тема 3. Безпека в системі «людина – навколишнє середовище». Людина - відкрита біоенергетична та духовно-інформаційна система. Єдність систем та цілісність організму людини. Гомеостаз. Внутрішній і зовнішній вплив на організм людини. Диференціальний поріг чутливості.	5
4	Тема 4. Поняття про адаптацію та акліматизацію людини. Вплив характеру й темпераменту людини на її безпеку. Мислення, комунікативність, емоції, воля в системі забезпечення безпеки людини. Самооцінка. Потреби й активність особи. Зовнішні подразники та їхній вплив на зміну психофізіологічного стану організму. Стрес. Фобії. Типові моделі психологічних реакцій людей у випадку екстремальних ситуацій. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.	9
5	Тема 5. Природні небезпеки та їх вплив на здоров'я людини. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.	5
6	Тема 6. Техногенний вплив на біосферу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо-вибухонебезпекою. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Режими захисту населення. Організація дозиметричного й хімічного контролю.	5

7	Тема 7. Соціальні та соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.	4
8	Тема 8. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій.	8
	Разом	46

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

14. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Презентації в PowerPoint, відеоролики, мультимедійний проєктор. Навчально-методичне забезпечення з дисципліни, розміщене на навчально-інформаційному порталі Moodle.

15. Заняття, що підлягають оцінюванню

Модуль 1 50					Модуль 2 50					100
T1	T2	T3	T4	МКР 1	T5	T6	T7	T8	МКР 2	
СЗ №1	СЗ №2	СЗ №3	СЗ №4			СЗ №5	СЗ №6-7	СЗ №8		
8	9	9	9	15	6	11	6	12	15	

Шкала оцінювання студентів

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результатами складання диференційованого заліку
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

16. Рекомендовані джерела інформації

ОСНОВНА

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Підручники (навчальні посібники)

2. Запорожець О.І., Халмурадов Б.Д., Применко В.І. та ін. Безпека життєдіяльності. 2-ге вид.: підручник / Запорожець О.І., Халмурадов Б.Д., Применко В.І. та ін., К.: Центр учбової літератури, 2016. 448 с.

3. Соломенко Л.І. Екологія людини: навч. пос., друге вид., випр. і доп. / Л.І. Соломенко К.: НУБіП, 2021 р. 231 с.

4. Стищенко Т.Є. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.Є Стищенко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.

5. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. / за ред. Є.П. Желібо. Ірпінь: Ун-т державної фіскальної служби України, 2020. 256 с.

ДОПОМІЖНА

6. Білько Т.О. Домедична допомога на підприємстві: Методичні вказівки щодо проведення ділової гри. Київ, 2020. 18 с.

7. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. / за ред. Є.П. Желібо. Ірпінь: Ун-т державної фіскальної служби України. 2020. 256 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

8. Електронний навчальний курс: «Безпека життєдіяльності»: <https://iekportal.com.ua/course/view.php?id=34>.

9. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>

10. Офіційний веб-сайт МОЗ України. URL: <https://moz.gov.ua>

11. Офіційний сайт Держпраці. URL: <https://dsp.gov.ua>

12. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL: <http://www.mon.gov.ua>

13. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. URL: <http://www.mns.gov.ua>

14. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. URL: <http://www.social.org.ua>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Для денної форми здобуття освіти

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою (поточний, модульний та підсумковий контроль (диференційований залік).

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено вивчення 2-х модулів обсягом (кредитів ЄКТС):

1 модуль - 1,5 (45 год.) – 50 балів;

2 модуль - 1,5 (45 год.) – 50 балів.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено застосування 3-х форм контролю знань студентів: поточного, модульного, підсумкового.

1. Поточний контроль.

За кожним елементом модулю, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, обов'язкова певна форма поточного оцінювання знань. Такими формами можуть бути:

- усне опитування;
- письмова контрольна робота (відповіді на питання лекційного курсу, розв'язання задач, виконання певних розрахунків тощо);
- тестування знань студентів з певної теми або з певних окремих питань лекційного курсу;
- виступ на семінарських заняттях (з рефератом, в дискусії);
- перевірка розв'язання завдань (задачі, окремі розрахунки) тощо.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та допоміжної літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

На семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

Оцінювання самостійної роботи студента.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах, практичних заняттях), так і у позааудиторний час.

Контроль самостійної роботи передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання завдань;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;
- оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

2. Модульний контроль.

Кожен модуль завершується виконанням студентом модульної контрольної роботи. Модульний контроль є підсумком певного етапу вивчення навчальної дисципліни. Його мета

– виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. На модульну контрольну роботу передбачено 30% від суми балів, виділених на модуль. Модульна контрольна робота проводиться у тестовій письмовій формі. Критерії оцінювання знань за модульну контрольну роботу наводиться у пояснювальній записці до неї. Оцінка за модуль визначається як сума набраних балів за поточну роботу та за модульну контрольну роботу.

3. Підсумковий контроль.

Формою підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» є диференційований залік, який виставляється виключно за результатами поточного та модульного контролю (сума набраних балів за всі модулі). Залік виставляється під час останнього практичного заняття.

Залежно від балів, отриманих за кожний вид навчальної роботи, студент одержує суму балів, яка переводиться в національну оцінку за відповідною шкалою згідно з табл.1:

Таблиця 1. Переведення рейтингу студента за 100-бальною шкалою в оцінку за національною шкалою

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

Оцінка «**Відмінно**» виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів навчальної дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка «**Добре**» виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з навчальної дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка «**Задовільно**» виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки при виконанні завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом педагогічного працівника.

Оцінка «**Незадовільно**» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.